

ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ

Бр. 13.

Уторак, 6. Новембра 1918.
БЕОГРАД.

(ЈУТАРЊЕ ИЗДАЊЕ)

ГОДИНА XXI.

Рукописе и претплату треба слати:
Уредништву ВЕЧЕРЊИХ НОВОСТИ
БЕОГРАД, Космајска ул. бр. 28.

Извештај Српске Врховне Команде

4. новембра.

У десет часова наше су трупе ушле свечано у Темишвар, где су одушевљено дочекане од становништва. Један наш пук тако је исто дочекан у Великом Бечкереку.

Извршен задатак.

Према извештају наше Врховне Команде српска је војска извршила свој задатак. Она је заузела на северу крајње тачке: Темишвар и Бају, тачке, до којих се простиру захтеви српског народа за територијалним и народним уједињењем. Уговор о миру има само да формалио утврди оно што данас фактички постоји.

Тако је храба и јединствена српска војска, на челу са својим изврсним војсковођама, међу којима прво место заузима Војвода Живојин Мишић, за два месеца неравне борбе остварила вековни сан српског народа. Њој све препоне бежу мале, циљу доспе великоме.

Примирје, по свима знацима, брзо ће довести до мира. Наши и наших савезника непријатељи потучени су, морално су обескуражени и глађу изнурени. И њихов ће интерес бити, да што пре желе закључење мира, чије су контуре већ сад јасне и видљиве, и чијој се неодољивости морају приклонити. Никакве војничке ни политичке комбинације наших противника не могу поправити њихов положај, у коме се сада налазе. Свако отезање доводи их у све гори положај, нарочито њихово становништво измучено и глађу изнурено. Једино, чему се наши непријатељи могу надати, што може отклонити крајње мере, то је великодушност њихових супарника. Пошто се Споразумне Силе са Америком боре за опште човечанске народне идеале, то и наши противници имају у изгледу, да се користе плодовима општега мира.

Ми Срби, можемо бити не само потпуно задовољни, него и пресрећни са постигнутим циљевима. Ми смо то потпуно заслужиди, јер је садањи успех плод јаке и здраве народне свести, која је у народном уједињењу гледала могућност народног самоодржања, и беспримирне храбрости наше војске, којој се цео свет диви. Србија је из овога рата изишла као прави Пијемонт српскога народа, и оправдала наде, које су у њу полагали сви делови неослобођеног Српства. И Срби из осталих српских крајева, као и сви Југословени, допринели су сви са своје стране и по могућности да се наша заветна мисао оствари.

После љутих битака, страшних окршаја, рике топова, настаје дани мирнога и културнога развића: ориће се песма земљорадничкова и умилно свирати фрула сељакова. Али ће и тада српски народ очувати своје војничке врлине, не ради освајачких ратова, него да брани, ако треба, крваво стечену тековину, а и с тога, што те врлине челиче народну снагу, јачају његов карактер, и чине га виђеним и угледним у заједници народа.

Проглашење мађарске републике.

На Св. Ђурђица проглашена је републиканска форма владавине у Угарској. У 11 часова пре подне, скупно се Велики Народни Савет, кога сачињава 500 лица, у главни дворани угарског Парламента. За тај дан наређен је општи празник. Раденици су са барјацима и музиком дошли пред зграду Парламента, а ред су одржавали аранжери из радничког сталеза.

Савет је донео ове одлуке: 1. Укидање краљевства; 2. прокламовање републике; 3. распуштање оба дома парламента; 4. предлог да влада одмах закључи мир; 5. давање влади пуномоћја да управља земљом до сазива уставотворне скупштине; 6. да се изведе опште, једнако, тајно право гласа, које ће се простирати и на жене; 7. донети потребне законе, нарочито о штампи, зборовима и удружењима, и остварење реформе непокретне својине; 8. да се распишу општи избори, да их влада спреми и изведе, и да се уведи једнодоми систем.

Министар председник граф Мих. Карољи, који је у исто доба и министар спољних послова, управљаће земљом као гувернер. Републиканска странка желела је, да се одмах изврши избор председника републике.

Ратне и политичке вести.

КАКО ЈЕ ПОТПИСАНО ПРИМИРЈЕ?

Примирје између Савезника и Немачке потписано је у салонском вагону маршала Фоша. Преговори су трајали 6 сати. Од стране Немачке потписали су га Ерцбергер, који га је радио потписао, и генерал Винтерфелд, који га је са сузама у очима потписао.

ГЛАД У АУСТРИЈИ.

У Аустрији, а нарочито у Бечу глад бесни у највећем степену. Мађарска је прекинула са свим са извозом хране, те се Бечлије немају од куда снабдевати. Возови којима путују наши интернирци формално су на станицама опседнути од гладне гомиле, састављене из свију редова грађанства, која моли за хлеб.

ОФИЦИРИ У ЉУБЉАНИ.

Српски заробљени официри, који су били у Гредику, пуштени су. Око сто официра остало је у Љубљани, а до 150 у Загребу. У поменутом заробљеничком логору били су само наши официри и српски заробљени војници, који су им били додељени као гослуга. Спочетка је ту био најстарији официр генерал г. Милутин Мариновић, кога је рат изненадио и затекао у Карлсбаду, где је био на лечењу, па је одмах интерниран. Доцније је г. Мариновић одатле премештен, па је био најстарији пуковник г. Радаковић. Нижи официри имали су по круну дневно и менажу, а виши по 3 круне и менажу. Логор је био у једној подводној равници, који подсећа на наш Макиш. Становало се по баракама. Командант логора био је неки аустријски генерал Вурмер, који није оставио сач најбољи спомен.

ОСТАВКА ЛОРДА НОРТКЛИФА.

„Рајтер“ јавља, да је лорд Нортклиф дао оставку на звање министра за пропаганду. Пошто то звање није више потребно, Лорд Џорџ му је уважио оставку.

БОЉШЕВИЦИ ЗА МИР.

Балфур је изјавио у Доњем Дому, да је руска бољшевичка влада замолила Енглеску, да посредује за мир између Русије и Савезника.

КАКО ЈЕ КРАЉ КАРЛО АБДИЦИРАО НА УГАРСКИ ПРЕСТО?

У замак Екартстау, где се сави бив. аустријски цар и угарски краљ Карло отишли су 31. октобра кнез Никола Естерхази, граф Емил Сечњи, граф Емил Дежефи и председник господске куће барон Јулије Влашић, да цара обавесте о озбиљности и неизменљивости положаја у Угарској. Краљ је, дубоко потресен, неколико сати конферисао са поменутом господом. При повратку у Будим-Пешту барон Влашић предао је графу Карољу писмо, којим се Карло IV одриче мађарског престола.

СУДБИНА ЦАРА ВИЉЕМА.

Еглески листови „Морнинг Пост“ и „Тајмс“ пишу:

Савезници ће захтевати, да им се изда цар Виљем, да га, као у своје доба Наполеона, интернирају до краја његовог живота и учине нешкољивим.

ЧЕХОСЛОВАЧКА РЕПУБЛИКА.

Како чехо-словачки листови пишу, чехо-словачка република имаће у простору 142 000 квадратних километара са 13 милиона становника.

ХУМАНОСТ САВЕЗНИКА.

Услед тога што Немачкој и немачком делу Аустрије предстоји глад, америчка влада вољна је помагати Еберт-Шајдеманову владу, да се што пре дође до мира. Вилсон мисли, да организује акцију за исхрану Немачке, по примеру како је Белгија за време рата била снабдевана. Клемансо је изјавио: „Ми ратујемо за човечност а не противу ње, и зато ћемо све могуће учинити, да се немачки народ снабде храном“.

ЦАР ВИЉЕМ У ХОЛАНДИЈИ.

Из Хага јављају: 1. Новембра стигао је цар Виљем у замак Амерож, који је својина графа Бентика. У цареву пратњи били су: генерал Плесен, дворски маршал Флатен, један крилни ађутант и неколико великодостојника. При доласку цара била је присутна леди Таунлеј, супруга енглеског посланика у Хагу.

САСТАВ ЧЕШКЕ ВЛАДЕ.

Чешка је република овако састављена: председник Тома Масарик, спољних послова др Бенеш, војни Стефани. До даљега, они ће остати у Паризу, и тамо вршити своју дужност. Председник Народног Савета у Прагу је др Крамарж.

САВЕЗНИЦИ У ПРАГУ.

Из Љубљане јављају, да су тамо дошла два француска и два енглеска виша официра која путују преко Беча за Праг.

СОЛФ МОЛИ ЗА МИР.

Услед тога што прети глад Немачкој, државни секретар за спољне послове Dr. Солф упутио је Вашингтону молбу за закључење прелиминарног мира на основици садањег примирја.

НАР. СКУПШТИНА У НОВОМ САДУ.

Српски Народни Одбор у Новом Саду, решио је, да се сазове Народна Скупштина, која ће имати да одлучи о судбини српскога народа у Угарској. Скупштина се сазива за 11. новембар. Појединости о избору посланика за ову скупштину израдиће и објавиће Одбор у најкраћем времену.

ДЕЧЈЕ ПИТАЊЕ.

„Ако хоћете да помогнете је мом човку треба му помоћи пре него што је постао човком. Изглед на успех лежи у рату с децом а не с људима“.

ТЕОДОР РУЗВЕЛТ.

Једно од најважнијих питања после рат. биће несумњиво дечје питање. Оно је то већ постало у Америци и Енглес-

кој. И ако је још раг био у жеку ипак је тамо оване питању покљоњена највећа пажња.

За нас мале народе, ратом проређене и услед ратних невоља и оскудице изнурене и ослабљене, питање о опстанку и будућности потпуно је везано за питање о деци и њиховом спасењу, одржању и васпитању.

Појмивши тако своју опште грађанску дужност поникла је на нашем солунском фронту још пре годину и по дана замисао о спасењу деце. Она се почела остваривати у једном одбору за помоћ избегличке деце из Битоља, која су се налазила у Водену, а добила је потпуно свој одређен облик у оснивању друштва за заштиту деце, које жели да тај свој започети посао пренесе у ослобођену отаџбину и да у своје коло прикупи сва друштва која се бавама у коме погледу децом и све дечје пријатеље у опште Начелодруштва-управосавеза друштва — за дечје благостање је: концентрација свију снага, нарочито материјалних средстава, и подела стручног реда, које сматра за први и најглавнији услов за један опсежан и широк рад.

Досадањи друштвени рад у Водену, где се друштво бригнуло о 250 деце, о њиховом потпуном или делимичном издржавању, смештању на занате и школовању и васпитању, као и започети рад у отаџбини оснивањем одбора месних у Витољу, Скопљу, Нишу, Н. Пазару, Призрену, Врању и Прилепу, даје нам наде на још шири и обилнији рад у другим нашим местима и крајевима.

Убеђени смо, да ће наш Београд као природни центар и у овом послу постати центар и углед рада за нашу децу.

Задатак друштва је пак да свој деци указује помоћ и да их заштићава од свију опасности које прете њиховом телесном или душевном здрављу.

Друштво се нарочито стара о прикупљању напуштене и незбринуте деце наших ратника.

Средства су његове установе:

- 1) дечја склоништа за сву сирочад, где ће се издржавати и успособити за живот и самостално издржавање.
- 2) дечје куће за сироту и болешљиву децу.
- 3) Лечилиште за болесну децу,
- 4) Радничке школе у којима ће мушка и женска деца изучити занате и успособити се за самосталан живот, а девојчице да сити потребна знања за домаћице и матере.

5) Свез Малих Четника и Плаћинки стара се, као чисто васпитна установа, о добром душевном и телесном одгајању мушке и женске деце и омладине и о њиховој заштити од штетног утицаја сколине и улице. Ово постиже скупљањем, играма, утакмицама и излетима у слободним часовима.

На првом јавном скупу дечјих пријатеља на коме ће основати и месни — београдски —

одбор, биће опширно изложено на који начин може све ово да се постигне.

Главни одбор пак моли дечје пријатеље за искрену сарадњу у овоме важном послу. Сваки и најмањи прилог и помоћ биће добродошли.

Главни одбор: председник М. Ђ. Поповић, потпредседници: Д. Ђ. Нешић, Мих. Д. Огњановић, Чланови: Лујза Војводе Ж. Мишића, пуковник А. Радвановић, д-р Л. Бесарабић, д-р М. Берић доц. Универз. Милош Букановић, Ђ. К. Стајић (Крф), Зорка Д. Влајића (Женева).

Ближа обавештења у канцеларији Гл. Одбора, Дворска, 3.

Локалне вести.

Београд, 6.-XI.

Министар Унутрашњих Дела.

Одмах по своме доласку Београд Министар Унутрашњих Дела, г. Љуба Јанковић, био је у аудијенци код Њ. В. Престолонаследника, а по томе је посетио Врховну Команду.

Министарство Унутрашњих Дела.

Канцеларија Министарства Унутрашњих Дела сместиће се у згради Арса Дреновца, на углу Косовске и Кондан улазе. Ова зграда узета је за око министарство још 1914. год. али је убрзо затим избио рат, те се министарство није могло уселити.

Допутовали официри.

Г. г. Воја В. Тодоровић, коњички мајор и срдонаис Врховне Команде, Риста Јанчић пеш. капетан.

Издавање чиновничких плата.

Госп. д-р Момчило Ничић, Министар Грађевина, реферисао је влади о приликама у Београду, а нарочито о положају у коме се налазе државни чиновници. На основу тога реферата Министарски Савет донео одлуку, да се сви чиновници, активни и пензионери, као и инвалиди, што пре исплате. На рачун плата, пензија и инвалиде издаће се потребне суме у износу двомесечне плате, и те у динарима. Ускоро ће се објавити ред, којим ће се плате издати, као и надлештво, које ће те исплате вршити.

Додаци на скупову.

Пешто је влада реферисала о приликама и врло великом скупову у Београду, од које поглавито пати чиновничтво, те се она решила, да се чиновницима издаје додаток на скупову. Нејавни чиновници до издаће дневно 4 круне, нижњи чиновници 6, а виши 7 или 8 круна дневно на име тога додатка.

Војни позив.

На основу наређења Начелника Главне Београдске вјне станице од данашњег Бр. 808. позивају се сви војни обавезници III. позива народне војске и сви они обавезници од 22 до 45 година старости, ма коју окружну команду, припадали а сада се у Београду налазе, да се сјутра, а најкаље до 15. овог мес. привремено одлазе у суд и шпиту Београдске Краља Александра ул. бр. 13. ради унутрашње војне дужности.

Хлеб.

Пешто су општинске продавнице укнуте, општина ће брашно, које ће добити, ако га већ није добила, од заплењене, и овамо већ донесене доста велике количине брашна, раздати становништву на други начин. Разуме се, да ће се општвина побринуте за што праведнију поделу и начин одеље; није искључено, да ће се брашно раздати пекарама с тим, да месе и продају хлеб за грађанство. Пекарама ће се уступити неважан производ за јад и дрва, а све хлеб ће бити много јефтинији, него што је данас.

Допутовали из интернирања.

Из интернирања су допутовали: г. Драгомир С. Вучковић, судија крагујевачког суда, Драгутин Тодорић инспектор Министарства Унутрашњих Дела, Бора С. Бурић бив. капетан, Милутић Нешић - Лула, банкарски чиновник, Никола Манлић рез. петлоручник, Павле Тодоровић адвокат, Жика Константиновић мески начелник, госпођа Анка Крејчик.

Г. Сима Пандуровић.

Из Неждера је допутовао наш познати књижевник госп. Сима Пандуровић, у повољном здрављу.

Дрва.

У Липовци има огромна количина сложених дрва, која су Аустријанци спремали за свој рачун. Ова дрва пренеће се у Београд, за војску и становништво, чим се буду имала на располагању потребна транспортна средства, на што се, како нас познати уверавају, неће дуго чекати.

Железничке вести.

Управа за грађење железница позива све своје особље да се одмах јави на дужност Управи која се налази у Београду у своме старом стану, на углу улазе Краља Александра и Влајковићеве.

У исто време Управа позива и особље VI одељења за одржавање пруга, а нарочито све надзорнике, десетаре, чуваре пруга и сталне раднике са пруге Београд—Паланка, да се одмах јаве Управи ради организовања посла око оправке пруге.

За болесне официре и војнике.

Госпођа Милица Јакшић, на дан Св. Ђурђица, славе њенг брата г. Лазе Милосављевића коњич. мајора, послала је, преко „Кола Београд. Милосрдних Сестара“, војној болници 1000 цигарета, које је Ђа Марија Јанковићка, главна магационерка „Кола“, у име Ђе Јакшић разделила болесним официрима и војницима у Општој војној болници.

Стање здравља.

Шпанска грозница, која је мало владала у Београду и прилично жрота покосила, у знатном је опадању. Док је још на 3—4 дана пред ослобођење Београда, за један дан помрло од те редне 14 официра, 41 војник и 13 грађанских лица, сад једва ако има неколико случајева оболела. С неопријателством као да оде и та болест, коју су они овамо и довели.

I. ИЗВЕШТАЈ

О добровољној прилозима Српском Друштву Црвениг Крста.

— Свршетак —

По 400.— кр.: Дим трије Арсић трг.; Богосав Курдић, каф.

По 300.— кр.: г-ђа Евелна и г. Исидор Најман са синовим; Српска Музичка Школа у Београду; г. г. Игњат Фрајденфелд и Дуг, трг.; Јоца Рамљак, трг.; Аним Бошковић, кафеј ја.

По 250.— кр.: г-ђа Ленка С. Спасић и г. г. Ђесић и Миловновић; г-ђа Даница Станка Кнежвића, коб. стача; г. г. Милић Солдатовић, гв жб трг.; Вельм Ђус, трг. агент; г-ђа Мила Мардић; г. г. Светозар Станиновић трг.; Лесв Кабилио, менаџ; Тихомир Павић трг.; Вељко Млатковић, трг.; Алфред Мелина, трг.; Живан Тодоровић, бив. трг.; Тихомир Прокић, трг.; Стојан Јовановић, месер.

По 150.— кр.: г-ђа Драга и Митар Тринић, каф.; г. г. Трајко Марич, црвар; Никола Богосејић, каф.; Коста Стојановић, хлебар.

По 120.— кр.: г-ђа Емилија и г. Сима Лаваревић.

По 100.— кр.: г. г. Драгутин Ђорђевић, чл. Гл. Одбора С. Д. Ц. К.; Марцел Најрут; Никола Мирковић, кројач; Маја-Мајрија Зега; Јосан Станојевић, прота; Петар Типа, проф. Гаврило Раденковић, трг.; г-ђица Невка Козачевић, учителица, Милена и Драгиња Тетићеве; г. Седмор Аври-

јел, трг.; ученици IV разреда реалне гимназије; г. Милутин Марковић, електро-механичар; г-ђе Мила Милисава Николића, дрвара; Даница Н. Спасић, Лепосава Светозара Томића; Анђелија Симе Аниминовића, адвоката; г. г. Ђура Павловић, месар; Светозар Огњановић, пев.; Мика Димитријевић.

По 90.— круна: г-ђа Параскева Маринка Грујића (од равних лица).

По 50.— круна: г-ђа Тереза и Јосиф Гутман; г. г. Ђура Ивановић, кафеџија; Д-р Драгутин Лучић, шеф. мон. пол. одсека; г-ђа Катарина Тадић, Перса Станковић, Драга Ђукић, Фаника Дим. Стоковића; г. г. Милутин Јанићијевић, чајџија; Хаим Исав; г-ђе: Љубица Миркв С. Здравковића, Софија Мијатовић; г. Јоца Трајиловић, чиновник; г-ђа Симка Јовановић; г. Маркв Ђипровић, хлебар.

По 30.— круна: г. Вићентије Лавровић.

По 20.— круна: г. г. Стеван А. Ђорђевић, бив. писар; Настас Пешић; г-ђе: Софија Поповић, Лепосава Андре Пејић.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Случајно је сачуван изврстан број примерака књиге за омладину Д-р М. Ђ. Поповића

„ЧЕТНИК“

ручна књига за скаутско васпитање омладине по генералу Бадн-Полу (превода с енглеског). Цена 4:50 К.

Чист приход је намењен Друштву за заштиту деце. Може се добити у свима књижарама и код писца, Дворска 3.

ОГЛАСИ.

ДИВНИХ ХРИЗАНТЕМА

белих и у другим бојама као и цвећа у саксијама од 50 хелера па на више. Може се добити Добричанска ул. 30. 1-1

Стара уметничка, печатотрвачка радионица

Мише Голдштајна

кнез михалолова ул. бр. 39.

преко пута Управе Држ. Монопола, прима на израду, државне, општинске и приватне штампарије, као и сваковрсне гравуре. Израда права уметничка. 4

Издаје се стан на горњем спрату Страх. Бана ул. 81 са 3, а по потреби и 4 собе, са електричним осветљењем, лустерима, купатилом, великом терасом и осталим удобностима. 1-1

ЖЕНСКИХ ЦРНИХ ЧАРАПА ПУНИЈИХ

по 18 круна пар у трговини код три Грочанке, Васина ул. 9. 1-4

30% ЈЕФТИНИЈЕ

Распродајем гелу моу гриску Кол ни адне - Стактарско-Порцелан. Н рибешку рању услед промене бранже.

Продаја на велико и на мало.

Спештованс

Јосиф Ј. КАРИЈО, — Кнез Михајлова 33. Преко од Гранд-Хотела. 1-2

ВИНАРСКА РАДЊА У МАКЕДОНСКОЈ УЛ.

макдонској ул. препоручује муштеријама како кафеџијама и приватним ЖУПСКО ЦРНО И БЕЛО ВИНО. С пештованс Панта Костић. 1-3

Једне чезе на продају. Јавити се у Македонској улици број 20. 1-2

Ко има

мању штапу у Слиганин Македонске улиге, потребујем одмах. Јавити у М. кедејској ул. 20. 1-2